

ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΤΗΣ ΒΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων της νέας μεταλλευτικής δραστηριότητας στη Χαλκιδική, που αφορά στην «Επέκταση και εκσυγχρονισμό της εκμετάλλευσης των Μεταλλείων Μαύρων Πετρών», ήταν το αντικείμενο των δύο συνεδριάσεων του Νομαρχιακού Συμβουλίου Χαλκιδικής στην 1η και στις 16 Οκτωβρίου και η αφορμή για νέο κύκλο αντεγκλήσεων σχετικά με το θέμα της εκμετάλλευσης της περιοχής. Ένα θέμα που ποτέ δεν αντιμετωπίστηκε νηφάλια, ορθολογικά, με μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, βάσει ενός συνολικού αναπτυξιακού σχεδίου, που είχε την ίδια τύχη, δηλαδή, με μία σειρά άλλων μεγάλων αναπτυξιακών ζητημάτων, να συζητείται και να αποφασίζεται υπό το κράτος τετελεσμένων γεγονότων, την απειλή κοινωνικών φαινομένων, τα δεδομένα ακραίων περιβαλλοντικών οχλήσεων, τη σκιά των πελατειακών σχέσεων, τη στρεβλή ή ανύπαρκτη ενημέρωση των πολιτών, τις κραυγές ειδικών και μη.

Το ΤΕΕ/ΤΚΜ ήταν εκεί και στις δύο συνεδριάσεις, με εκπρόσωπό του τον κ. Σ. Μυλωνά, μέλος της ΜΕ Περιβάλλοντος του Τμήματος. Η πρώτη συνεδρίαση διακόπηκε για να δοθεί χρόνος στο ΤΕΕ/ΤΚΜ και στο ΙΓΜΕ να υποβάλλουν τις προτάσεις τους σχετικά με τη ΜΠΕ που κατατέθηκε.

Προφανώς, ο διαθέσιμος χρόνος δεν επαρκούσε για τη λεπτομερή εξέταση και εξειδίκευση των επί μέρους θεμάτων της υπό συζήτηση μελέτης. Η έλλειψη χρόνου αντισταθμίστηκε από τη μακρόχρονη παρακολούθηση και τη συντεταγμένη ενασχόληση του Τμήματος με το θέμα. Υπενθυμίζουμε ότι, από την υπογραφή της σύμβασης με την TVX, ήταν συνεχής η παρουσία του ΤΕΕ/ΤΚΜ με προτάσεις, μελέτες από Ομάδες Εργασίας, συναντήσεις των ΜΕ Περιβάλλοντος και Βιομηχανίας με στελέχη της εταιρείας, εκπροσώπους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και επιστήμονες που αντιδρούσαν στη δραστηριότητα, με ανοικτό διάλογο και πλούσια αρθρογραφία στο ΤΕΧΝΟΓΡΑΦΗΜΑ.

Η «Ελληνικός Χρυσός ΑΕ Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού» είναι η νέα εταιρεία, στην οποία μεταβιβάστηκε το σύνολο του ενεργητικού της TVX HELLAS ΑΕ, από τη σύμβαση που υπογράφηκε στις 12.12.2003 και κυρώθηκε με το νόμο 3220/2004 (ΦΕΚ15Α/28.01.04)

Στην εταιρεία συμμετέχουν η ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ και η EUROPEAN GOLDFIELDS LIMITED (βλέπε <http://www.egoldfields.com/goldfields/index.jsp>), ενώ υπό διερεύνηση είναι η συμμετοχή της Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο εταιρικό σχήμα.

Για την καλύτερη κατανόηση του κειμένου θέσεων του ΤΕΕ/ΤΚΜ που ακολουθεί, σημειώνεται ότι, ενώ η σύμβαση δεσμεύει τη νέα εταιρεία να αρχίσει άμεσα τη δραστηριότητα στις Μαύρες Πέτρες, για την υποβολή συνολικού επενδυτικού σχεδίου της δίδεται διορία 12 μηνών από την επικύρωση της σύμβασης.

«Η ΜΕ Περιβάλλοντος του ΤΕΕ/ΤΚΜ, αφού μελέτησε το υλικό της ΜΠΕ, ενημερώθηκε σε έκτακτη συνεδρίασή της, στις 11.10 από τον Γενικό Διευθυντή κ. Πέτρο Στρατουδάκη, μέλη της μελετητικής ομάδας και στελέχη της Ελληνικός Χρυσός. Στη συνεδρίαση, εκτός από τον πρόεδρο κ. Ι. Κρεστενίτη και τα μέλη της Μόνιμης Επιτροπής Περιβάλλοντος, συμμετείχαν επίσης ο Αντιπρόεδρος της ΔΕ και σύνδεσμος με τη ΜΕ κ. Β. Μπούρας, το μέλος της ΔΕ κ. Ι. Δαρδαμάνης, ο Πρόεδρος της Αντιπροσωπείας και πρώην πρόεδρος της ΜΕ κ. Σ. Φάμελλος και η πρόεδρος της ΜΕ Βιομηχανίας κ. Λ.

Γούτα. Για τη σύνταξη της εισήγησής της προς τη Διοικούσα Επιτροπή, η Μόνιμη επιτροπή αξιοποίησε και μέρος των συμπερασμάτων Ομάδας Εργασίας που είχε συγκροτηθεί το 2003 για να μελετήσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την μέχρι τότε εκμετάλλευση.

Το τελικό κείμενο, στο οποίο κατέληξε η ΔΕ, στη συνεδρίασή της στις 12.10. δεν αναφέρεται μόνο στην υπό έλεγχο ΜΠΕ αλλά στο σύνολο της μεταλλευτικής δραστηριότητας στην περιοχή, στην ανάγκη συνολικής αντιμετώπισης του θέματος, σε μία σειρά μέτρων για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, αλλά και για την αποκατάσταση του απαραίτητου κλίματος εμπιστοσύνης και κοινωνικής συναίνεσης.

Η ενασχόληση του ΤΕΕ/ΤΚΜ με το ζήτημα οπωσδήποτε δεν σταματάει εδώ. Για τις προτάσεις του θα ενημερωθούν η πολιτική ηγεσία και η αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ καθώς και οι βουλευτές του Ν. Χαλκιδικής. Προγραμματίζεται άμεσα επίσκεψη στελεχών του στις εγκαταστάσεις και στη γύρω περιοχή ενώ μέσω της Νομαρχιακής Επιτροπής Χαλκιδικής θα οργανωθεί σύσκεψη με την Περιφέρεια, τη Νομαρχιακή και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Το πλήρες κείμενο των προτάσεων του ΤΕΕ/ΤΚΜ έχει ως εξής:

A. ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΒΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

A.1. Αντιμετώπιση του θέματος μέχρι τώρα

Με αφορμή τη συζήτηση της ΜΠΕ για την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό της εκμετάλλευσης του μεταλλείου των Μαύρων Πετρών, επανερχόμαστε στο γενικότερο θέμα της μεταλλευτικής δραστηριότητας στη ΒΑ Χαλκιδική. Πάγια θέση του ΤΕΕ/ΤΚΜ είναι η ανάγκη συνολικής θεώρησης των ζητημάτων ανάπτυξης, για τα οποία εγγενής παράμετρος και αποφασιστικός παράγων είναι η περιβαλλοντική διάσταση.

Το θέμα των μεταλλείων έχει απασχολήσει επανειλημμένα το τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας του ΤΕΕ, ιδιαίτερα τα τελευταία 8 χρόνια, εφόσον συνδέεται άμεσα με τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της περιοχής αλλά και της Περιφέρειας συνολικά, με δευτερογενείς επιπτώσεις στην απασχόληση και στην τοπική κοινωνία και παράλληλες επιπτώσεις στην ποιότητα του περιβάλλοντος.

Εισαγωγικά σημειώνουμε ότι η χρόνια μεταλλευτική δραστηριότητα, το ελλιπές θεσμικό πλαίσιο, οι τεράστιες περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων και η αδυναμία ελέγχου και επίβλεψης από την πλευρά της πολιτείας και της αυτοδιοίκησης έχουν σωρεύσει στην ευρύτερη περιοχή των μεταλλείων σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που συνεχίζουν –παρά τις όποιες σημειακές βελτιώσεις – να επιβαρύνουν την περιοχή.

Οι ευθύνες γι' αυτή την κατάσταση επιμερίζονται, στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιήθηκαν και εκμεταλλεύθηκαν την περιοχή, στην πολιτεία και στην αυτοδιοίκηση διότι, πέρα από την απουσία ελέγχου, δεν προόπισαν τα συμφέροντα της περιοχής κατά τη διαπραγμάτευση των συμβάσεων.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο, λειτουργώντας ως Τεχνικός Σύμβουλος της πολιτείας και χάρη στην εθελοντική προσφορά των μελών του, έχει προσπαθήσει επανειλημμένα να παρέμβει με θέσεις και προτάσεις. Στο πλαίσιο αυτού του ρόλου του, το ΤΕΕ, ούτε οφείλει αλλά και ούτε επιτρέπεται να υποκαταστήσει τη λειτουργία των υπηρεσιών ελέγχου και αδειοδότησης. Επίσης, δεν δύναται να αντα-

γωνιστεί τα μέσα (εξειδίκευση, χρόνο, οικονομικούς πόρους, πρωτογενή στοιχεία), που διαθέτουν τα επιχειρηματικά σχήματα που δραστηριοποιούνται.

Σημαντικό στοιχείο για τη δυνατότητα και το εύρος παρέμβασης του Τεχνικού Επιμελητηρίου είναι το γεγονός ότι συχνά η Διοίκηση προσφεύγει στη γνωμοδότησή του σε περιόδους κρίσεων, κοινωνικών φαινομένων ή υπό το κράτος τετελεσμένων γεγονότων και χρησιμοποιεί τις απόψεις του κατά το δοκούν και στο βαθμό που συνηγορούν στις κατά καιρούς επιδιώξεις της

Αυτά τα φαινόμενα είναι εντελώς αντίθετα με κάθε έννοια ορθολογικού, νηφάλιου και μακροπρόθεσμου σχεδιασμού εκ μέρους της Πολιτείας, όπου θα ζητηθεί οργανωμένα και θα αξιοποιηθεί η ανεξάρτητη και τεκμηριωμένη άποψη του ΤΕΕ, για τη λήψη της βέλτιστης απόφασης.

Με αυτά τα δεδομένα, η παρούσα παρέμβαση αφορά σε θέματα αρχών, προτάσεων και κατευθύνσεων, τις οποίες θα αξιοποιήσουν οι ελέγχουσες υπηρεσίες, η πολιτεία και όλες οι βαθμίδες της αυτοδιοίκησης. Συνεπώς δεν υπεισέρχεται σε εξειδικεύσεις όπως ο σχεδιασμός μέτρων αντιρρύπανσης ή ο τεχνικός σχολιασμός των διαστασιολογήσεων του μελετητή.

A.2 Περιβαλλοντική κατάσταση της ευρύτερης περιοχής

- Είναι αδιευκρίνιστο το ποσοστό των περιοχών εκμετάλλευσης και των στοών που δεν έχουν αποκατασταθεί και οι οποίες προκαλούν φαινόμενα ρυπαντικών απορροών στο υδατικό σύστημα της περιοχής, ενώ σημαντικό είναι και το πρόβλημα της στατικής τους επάρκειας. Πιο έντονα είναι τα προβλήματα στις παλαιές εκμεταλλεύσεις όπου εμφανίζονται και επιφανειακές καταπτώσεις.

- Γύρω από τους κύριους μεταλλευτικούς χώρους υπάρχουν αποθέσεις από κατάλοιπα της δραστηριότητας, τα οποία εντείνουν το φαινόμενο απορροών ρυπαντών. Στην περιοχή, παράλληλα με τη σημειακή ρύπανση, εντοπίζεται και έντονο πρόβλημα διάχυτης ρύπανσης από ανθρωπογενείς αλλά και από φυσικούς – γεωλογικούς παράγοντες.

- Η κατάσταση των επιφανειακών απορρίψεων και ιδιαίτερα του χώρου απορρίψεων στη θέση «Καρακόλι» με την υπερύψωση της στέγης του φράγματος για την υποδοχή νέων ποσοτήτων, δημιουργεί ανησυχία. Σε περίπτωση αστοχίας του φράγματος και γενικά των χώρων προσωρινής αποθήκευσης λάσπης και καταλοίπων, θα τεθεί σε κίνδυνο εκτεταμένης ρύπανσης ολόκληρος ο κόλπος του Στρατωνίου αλλά και ο Στρυμωνικός Κόλπος.

- Η υπάρχουσα μονάδα επεξεργασίας του νερού στο Στρατώνι δεν καλύπτει όλο τον όγκο των υγρών αποβλήτων - απορροών στην υγρή περίοδο (βροχοπτώσεις). Ιδιαίτερα σ' αυτή την περίοδο, εμφανίζονται προβλήματα ρυπαντικών απορροών στη θαλάσσια ζώνη (Στρατωνίου) η οποία για πολλά χρόνια παραλάμβανε ανεξέλεγκτα τα απόβλητα των διεργασιών.

- Γενικά, ενώ γίνονται επί μέρους μετρήσεις, δεν υπάρχει συστηματοποιημένη, συνολική και αξιόπιστη αποτίμηση της κατάστασης του περιβάλλοντος (εδαφικές αποθέσεις, επιβάρυνση επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, ποιότητα του βυθού του Στρυμωνικού, κατάσταση των μέχρι τώρα αποκατεστημένων στοών). Η έλλειψη αυτή αφενός δυσχεραίνει τη συγκρότηση συνολικού σχεδίου προστασίας και –πολύ περισσότερο– αποκατάστασης, αφετέρου δεν επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων από την σύ-